

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

**Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і аудиту**

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню магістра
(бакалавра, магістра)**

студента Дротянко Ірина Анатоліївна
(ПІБ)

академічної групи 071М-23з-1
(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)

на тему: «Організація та методика обліку і аудиту страхових платежів (на прикладі СГ «ТАС»)»

(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Пашкевич М.С.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Пашкевич М.С.		

Дніпро

2024

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
міжнародних відносин
і аудитуПашкевич М.С.

_____

(прізвище, ініціали)

« _ » _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню магістра
(бакалавра, магістра)Студенту Дротянко І.А. академічної групи 071М-23-1

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему:«Організація та методика обліку і аудиту страхових платежів (на прикладі СГ
«ТАС»»»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____

№ _____

Розділ	Зміст	Термін
1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ОБЛІКУ І АУДИТУ В СТРАХУВАННІ	30.09.2024 р.
2	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ СТРАХОВИХ ПЛАТЕЖІВ	31.10.2024 р.
3	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ СТРАХОВИХ ПЛАТЕЖІВ	30.11.2024 р.

Завдання видано

_____

Пашкевич М.С.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 01.09.2024 р.Дата подання до екзаменаційної комісії 02.12.2024 р.**Прийнято до виконання**

_____

Дротянко І.А.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 60 с., 13 рис., 15 табл., 1 додаток, 26 джерел.

СТРАХОВІ ПЛАТЕЖІ, ОБЛІК СТРАХОВИХ ПЛАТЕЖІВ, АУДИТ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ, ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ, ФІНАНСОВА ПРОЗОРИСТЬ, МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ (IFRS), АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТУ, ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ

Предмет дослідження - питання організації обліку і аудиту страхових платежів.

Об'єкт дослідження - дослідження кваліфікаційної роботи є система обліку і аудиту страхової групи «ТАС».

Мета роботи - обґрунтування теоретичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення організації та методики обліку і аудиту страхових платежів.

Проведено аналіз теоретичних положень і розглянуто практичні питання організації обліку страхових платежів. Детально розглянуто процедуру обліку страхових платежів. Описано роль і значення інтегрованої звітності для страхових груп, а також досліджено вимоги до звітності відповідно до міжнародних стандартів. Розглянуто основи теорії аудиту страхових платежів. Вивчено етапи та процедури аудиторської перевірки страхових платежів. Надані пропозиції щодо удосконалення обліку і аудиту страхових платежів.

Результати та їх новизна - удосконалення обліку страхових платежів шляхом впровадження автоматизованих програмних рішень дозволить підвищити точність і ефективність фінансових процесів у страхових компаніях та етапи аудиту страхових платежів з описом основних процедур.

Практичне значення результатів роботи полягає в тому, що їх використання дає можливість розробити рекомендації з удосконалення обліку та аудиту страхових платежів відповідно до сучасних умов господарювання. Отримані результати спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку в страховій групі.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ОБЛІКУ І АУДИТУ В СТРАХУВАННІ	9
1.1. Нормативно-правове регулювання обліку і аудиту діяльності страхових організацій	9
1.2. Характеристика діяльності СГ «ТАС»	15
1.3. Аналіз страхової діяльності СГ «ТАС»	18
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ СТРАХОВИХ ПЛАТЕЖІВ	25
2.1. Основні теоретичні та практичні аспекти організації та методики обліку страхових платежів	25
2.2. Методика обліку страхових платежів	27
2.3. Інтегрована звітність страхових груп	34
2.4. Удосконалення організації та методики обліку страхових платежів	37
Висновки до розділу 2	41
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ СТРАХОВИХ ПЛАТЕЖІВ	42
3.1. Теоретичні аспекти організації та методики обліку страхових платежів	42
3.2. Методика проведення аудиту страхових платежів	44
3.3. Удосконалення організації та методики аудиту страхових платежів	53
Висновки до розділу 3	56
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	62
ДОДАТКИ	66

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність обліку та аудиту в страхуванні зумовлена кількома ключовими факторами, які впливають на сучасну фінансову й економічну сферу. Страховий ринок постійно розширюється, пропонуючи нові продукти та послуги, що вимагає вдосконалення методів обліку та аудиту для точного відображення фінансових операцій. Зростання кількості страхових полісів і премій збільшує потребу в більш точному та прозорому обліку фінансових результатів страхових компаній. Також регулятори ставлять вимоги щодо посиленого контролю та прозорості у фінансовій звітності, що потребує високоякісного аудиту та обліку.

Перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) для страхових компаній підвищує потребу у професійному аудиті. Страхові компанії стикаються з різними фінансовими ризиками, такими як інвестиційні ризики та ризики неплатоспроможності, і якісний аудит допомагає виявляти та мінімізувати ці загрози. Ефективний аудит та контроль є невід'ємною частиною корпоративного управління, що зміцнює довіру клієнтів і інвесторів.

Крім того, в сучасних умовах особлива увага приділяється етичним аспектам діяльності страхових компаній, що підвищує відповідальність аудиторів і бухгалтерів. Якісний облік та аудит сприяють зміцненню суспільної довіри до страхових компаній, що є критично важливим для їх сталого розвитку.

Таким чином, облік і аудит у страхуванні є невід'ємними елементами успішного функціонування страхових компаній та підтримання стабільності фінансового ринку загалом.

Дослідженням питань організації та методики в страхування займалися багато вітчизняних вчених, серед яких варто визначити Белгородцеву М.О., яка вивчала організацію та методику бухгалтерського обліку фінансових результатів у страхових компаніях [1], Греджеву Т.В., яка досліджувала особливості формування та обліку страхових платежів [2], Потійко С.В., яка досліджувала облік операцій зі страхування на сільськогосподарських підприємствах: проблеми та перспективи вирішення [3], Буханець Д.Г., який досліджував облік

та звітність в страхових компаніях [4], Дідоренко Т. та Белова І., які досліджували методику обліку витрат і доходів зі страхування майна на сільськогосподарських підприємствах [5]. Однак, дослідження напрацювання вчених показало, що недостатньо розкриті питання організації та методики обліку та аудиту саме страхових платежів.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення організації та методики обліку і аудиту страхових платежів.

Для досягнення визначеної мети дипломного дослідження передбачається вирішення наступних завдань:

- повести аналіз теоретичних положень і розглянути практичні питання організації обліку страхових платежів;
- встановити процедуру обліку страхових платежів;
- дослідити роль і значення інтегрованої звітності для страхових груп, а також досліджено вимоги до звітності відповідно до міжнародних стандартів;
- дослідити основи теорії аудиту страхових платежів;
- визначити етапи та процедури аудиторської перевірки страхових платежів;
- надати пропозиції щодо удосконалення обліку і аудиту страхових платежів.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є система обліку і аудиту страхової групи «ТАС».

Предметом дослідження є питання організації обліку і аудиту страхових платежів.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети, вирішення завдань використано методи:

аналіз - для розчленування облікових і аудиторських процесів на складові частини з метою вивчення їх елементів (облік премій, резервів, страхових виплат);

синтез - для об'єднання отриманих результатів для формування цілісного уявлення про систему обліку та аудиту страхових платежів, виявлення взаємозв'язків і закономірностей;

дедукція - для застосування загальних наукових принципів і теорій до конкретних випадків обліку та аудиту страхових платежів для перевірки або вдосконалення існуючих методик;

емпіричний метод - для збору фактичних даних із діяльності СГ «ТАС», що стосуються обліку страхових платежів, для проведення статистичного аналізу, вивчення закономірностей і виявлення типових помилок або невідповідностей у звітності;

нормативний метод - дослідження нормативно-правової бази, що регулює облік і аудит страхових платежів, аналіз вимог міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS) і національних стандартів.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що за характером та змістом розглянутих проблем, а також об'єктом і предметом дослідження магістерська робота є комплексним дослідженням методології організації обліку і аудиту страхових платежів:

удосконалено:

- облік страхових платежів шляхом впровадження автоматизованих програмних рішень дозволить підвищити точність і ефективність фінансових процесів у страхових компаніях;
- етапи аудиту страхових платежів з описом основних процедур.

Практичне значення результатів роботи полягає в тому, що їх використання дає можливість розробити рекомендації з удосконалення обліку та аудиту страхових платежів відповідно до сучасних умов господарювання. Отримані результати спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку на підприємстві.

Апробація результатів магістерської роботи. Результати дослідження доповідалися та обговорювалися на VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних

змін», 31 жовтня 2024 р. на базі кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету.

Публікації. За результатами досліджень опубліковано одна наукова праця – тези доповіді у збірниках матеріалів науково-практичної конференції.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ОБЛІКУ І АУДИТУ В СТРАХУВАННІ

1.1 Нормативно-правове регулювання обліку і аудиту діяльності страхових організацій

Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту діяльності страхових організацій в Україні базується на законодавчих актах, стандартах бухгалтерського обліку, аудиту, а також нормативних актах регуляторів, які контролюють діяльність страховиків. Основними елементами цього регулювання є наступні (Рис.1.1):

Рис. 1.1 Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту діяльності страхових організацій в Україні

Законодавство України регулює діяльність страхових компаній, визначає правові основи створення, функціонування та ліцензування страхових компаній, порядок надання страхових послуг, права та обов'язки страховиків і страхувальників, воно також містить вимоги до формування страхових резервів, звітності та дотримання фінансових нормативів. Закон України «Про

бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає загальні принципи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні. Він поширюється на всі суб'єкти господарювання, включаючи страхові організації, і вимагає дотримання принципів повноти, достовірності, об'єктивності та своєчасності подання інформації [6].

Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» регулює діяльність аудиторів та аудиторських фірм, які здійснюють аудит фінансової звітності, включаючи страхові компанії. Він передбачає обов'язковий аудит річної фінансової звітності страхових компаній, а також визначає права, обов'язки та відповідальність аудиторів [7].

Україна поступово впроваджує Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS), які обов'язкові для застосування страховими компаніями при складанні їхньої фінансової звітності. Використання цих стандартів дозволяє підвищити прозорість і порівнянність фінансових даних на міжнародному рівні. Страхові компанії повинні дотримуватися вимог IFRS 4 «Страхові контракти», який визначає правила обліку страхових договорів, та IFRS 17 «Страхові контракти», що запроваджує нові підходи до обліку страхової діяльності [8].

НП(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» регулює порядок складання спрощеної фінансової звітності для малих страхових компаній [9].

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» встановлює загальні принципи складання фінансової звітності в Україні, включаючи правила визнання активів, зобов'язань, капіталу та операцій, що є важливими для страхових організацій [10].

Національний банк України (НБУ) - відповідальний за регулювання та нагляд за страховими компаніями з 2020 року. НБУ встановлює вимоги до страхових компаній, зокрема щодо ліцензування, фінансового моніторингу, ведення обліку та складання звітності. Також НБУ контролює виконання вимог щодо фінансової стійкості страховиків і дотримання нормативів платоспроможності. Він видає інструкції та положення, що регулюють облік і

аудит страхових компаній, такі як правила формування страхових резервів, вимоги до аудиту фінансової звітності та дотримання регуляторних нормативів.

В Україні аудит страхових компаній повинен здійснюватися відповідно до Міжнародних стандартів аудиту, які встановлюють принципи та методи перевірки фінансової звітності [11]. Ці стандарти регулюють процес аудиторських перевірок, процедури збору доказів і оцінки ризиків, що є важливим для забезпечення прозорості та точності даних у фінансовій звітності страхових компаній.

Страхові компанії повинні залучати лише аудиторські фірми або аудиторів, що мають відповідний дозвіл і перебувають у реєстрі аудиторів, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності, що ведеться при НБУ.

Податковий кодекс України встановлює правила оподаткування страхових компаній, зокрема щодо податку на прибуток і податку на страхову діяльність. Важливою частиною є облік страхових премій, виплат, доходів і витрат, а також правильне відображення цих операцій у фінансовій звітності для податкових цілей [12].

Міністерство фінансів України регулює питання бухгалтерського обліку та фінансової звітності, зокрема, затверджує національні стандарти бухгалтерського обліку і вимоги до фінансової звітності страхових організацій.

Законодавство України вимагає від страхових компаній створення системи внутрішнього аудиту, яка повинна забезпечувати постійний контроль за дотриманням правил обліку, управління ризиками і забезпеченням фінансової стабільності компанії. Внутрішній аудит страхових компаній спрямований на виявлення потенційних проблем і забезпечення відповідності вимогам законодавства та стандартів звітності.

Таким чином, нормативно-правове регулювання обліку і аудиту діяльності страхових організацій в Україні включає різні елементи: від національних законів і стандартів до міжнародних норм і регулювання з боку Національного банку України. Це забезпечує прозорість, достовірність і надійність фінансової

звітності страхових компаній та сприяє підтримці стабільності на ринку страхових послуг.

Страхові компанії належать до високо ризикових фінансових установ. Для реалізації нової моделі Національний банк переглядає існуючі регуляції на ринку страхування та працює над розробленням проєктів законів та інших нормативно-правових актів.

В Таблиці 1.1 зазначимо основні загальні нормативні акти, які регулюють діяльність в галузі страхування:

Таблиця 1.1

Основні нормативні акти, які регулюють діяльність в галузі страхування

Нормативний акт	Сфера застосування
Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» [13]	встановлює загальні засади функціонування ринку фінансових послуг, діяльності надавачів фінансових та/або супровідних послуг, державного регулювання та нагляду за такою діяльністю, а також захисту прав клієнтів
Закон України «Про страхування»	регулює відносини у сфері страхування, визначає загальні правові засади здійснення діяльності із страхування, надання посередницьких послуг
Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» [14]	регулює відносини у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

Положення про порядок розкриття інформації небанківськими фінансовими установами [15]	встановлює обсяг та порядок розкриття інформації небанківськими фінансовими установами та юридичними особами, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги
Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою [16]	встановлює організаційно-правові засади діяльності страховиків зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою
Положення про вимоги до структури власності надавачів фінансових послуг [17]	визначає вимоги до структури власності, порядок подання відомостей про структуру власності до Національного банку України
Положення про здійснення установами фінансового моніторингу [18]	встановлює загальні вимоги Національного банку України щодо виконання установами вимог законодавства України з питань фінансового моніторингу
Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів [19]	визначає особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

Положення про порядок обліку страховиком договорів, пов'язаних зі здійсненням діяльності із страхування, та вимоги до захисту інформації страховика [20]	встановлює вимоги до порядку ведення обліку договорів страхування (перестраховання)
Положення про порядок та умови укладення договору страхування відповідальності суб'єкта аудиторської діяльності перед третіми особами [21]	встановлює порядок укладення договору страхування відповідальності суб'єкта аудиторської діяльності, який провадить обов'язковий аудит фінансової звітності, перед третіми особами

Таким чином, нормативно-правове регулювання обліку та аудиту діяльності страхових організацій в Україні базується на комплексній системі законодавчих актів, стандартів та вимог, що забезпечують прозорість і надійність фінансової звітності страхових компаній. Ключову роль у цьому регулюванні відіграють Закони України «Про страхування», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», які визначають основні засади функціонування страховиків, вимоги до обліку та проведення аудиту.

Впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS), зокрема IFRS 4 та IFRS 17, сприяє уніфікації облікових процедур та підвищенню довіри до фінансової звітності страхових компаній на міжнародному рівні. Водночас Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) встановлюють додаткові вимоги до складання фінансової звітності в межах національного законодавства.

Регулятором ринку страхування в Україні є Національний банк України (НБУ), який здійснює нагляд, контролює платоспроможність страховиків та впроваджує нормативні акти, що стосуються обліку та аудиту страхових

організацій. Важливим є також обов'язковий аудит страхових компаній, що має проводитися за Міжнародними стандартами аудиту (ISA), що гарантує якість перевірки та достовірність фінансових даних.

Усі ці елементи формують надійну основу для забезпечення стабільного функціонування страхових компаній, прозорості їхньої діяльності та зниження ризиків на ринку страхових послуг в Україні.

1.2 Характеристика діяльності СГ «ТАС»

СГ «ТАС» є однією з провідних страхових компаній в Україні, яка надає широкий спектр страхових продуктів. Основні напрямки її діяльності включають (Рис.1.2):

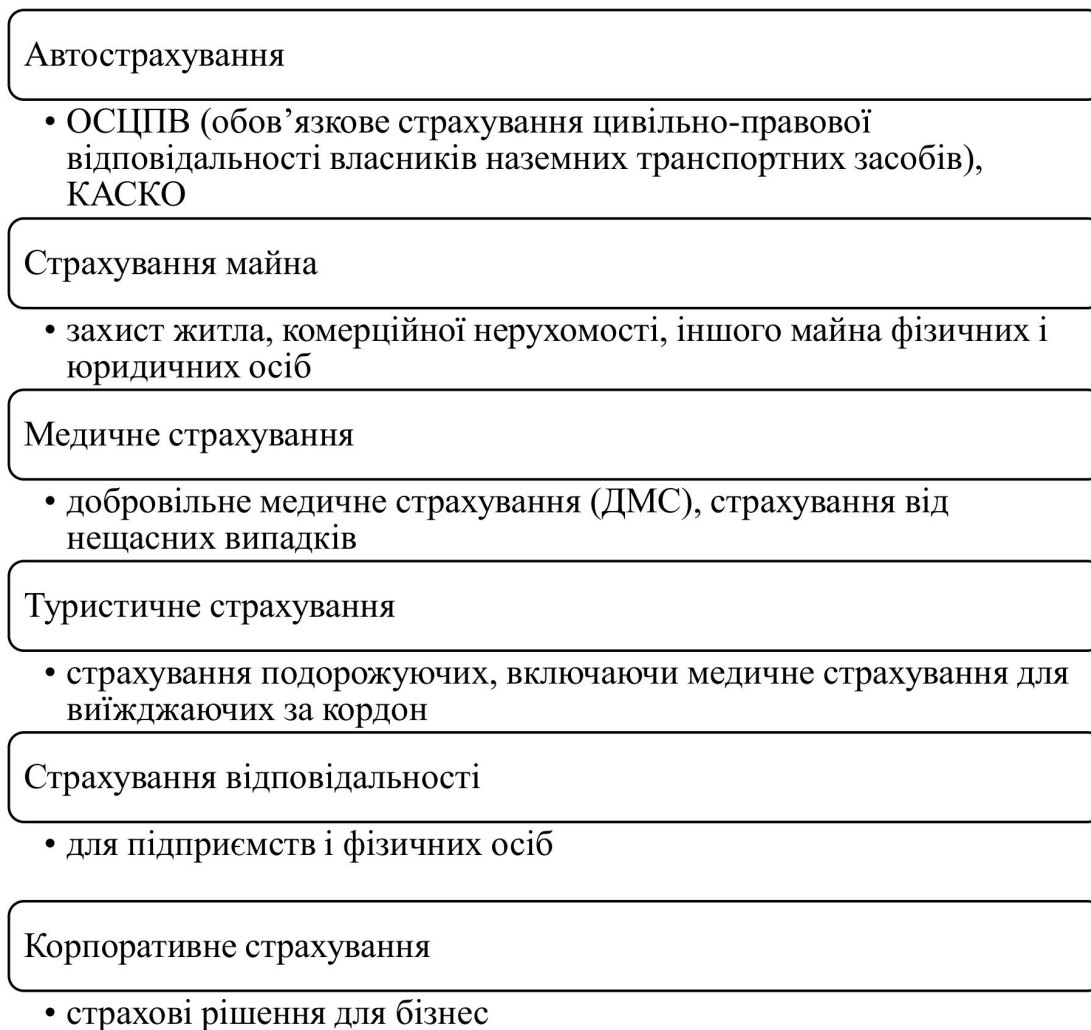

Рис. 1.2 Основні напрямки діяльності СГ «ТАС»

СГ «ТАС» входить до числа найбільших страхових компаній України за обсягом страхових премій і виплат. Компанія демонструє стабільний ріст і фінансову стійкість завдяки ефективному управлінню ризиками, професійному підходу до страхування і надійному перестрахованню великих ризиків.

Основні відомості про страхову групу наведені у Таблиці 1.2:

Таблиця 1.2

Основні відомості про діяльність СГ «ТАС»

Показники	Відомості
Повне найменування юридичної особи	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО СТРАХОВА ГРУПА ТАС
Скорочена назва	АТ «СГ «ТАС» (приватне)
Код ЄДРПОУ	30115243
Дата реєстрації	19.10.1998 р.
Уповноважені особи	Царук Павло Вікторович
Розмір статутного капіталу	102 000 000,00 грн.
Адреса	03117, Україна, місто Київ, проспект Берестейський, будинок, 65
Реєстр платників ПДВ	Індивідуальний податковий номер: 301152426579

Компанія має всі необхідні ліцензії для провадження страхової діяльності, які видаються Національним банком України (НБУ). СГ «ТАС» дотримується нормативів платоспроможності та вимог до капіталу, встановлених регулятором, і регулярно проходить аудиторські перевірки, щоб забезпечити прозорість фінансової звітності.

Види діяльності наведені на Рис.1.3:

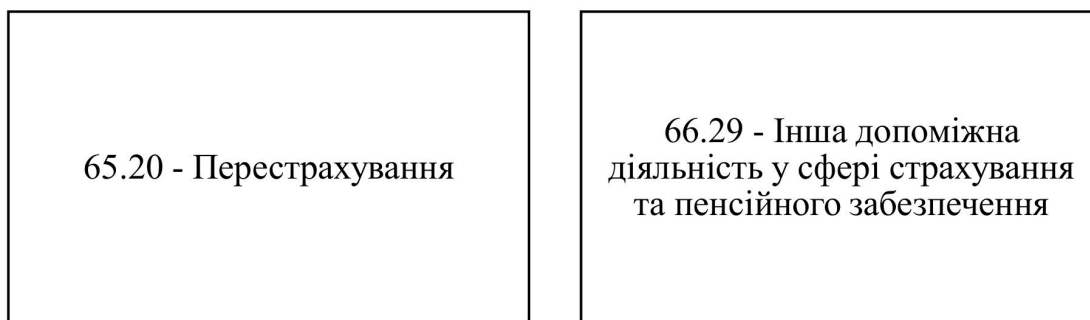

Рис. 1.3. Види діяльності СГ «ТАС»

СГ «ТАС» активно впроваджує нові цифрові технології, які спрощують доступ до страхових продуктів і підвищують якість обслуговування клієнтів. Наприклад, компанія пропонує можливість онлайн-страхування, включаючи купівлю полісів ОСЦПВ та туристичного страхування через вебсайт або мобільні додатки. Компанія бере участь у різних соціальних ініціативах та підтримує проекти, спрямовані на розвиток суспільства. Це може включати благодійні програми, підтримку охорони здоров'я, освіти або захист навколишнього середовища.

СГ «ТАС» співпрацює з провідними українськими та міжнародними перестраховальними компаніями для зниження ризиків і забезпечення клієнтам надійного захисту у великих страхових випадках. Одним із важливих аспектів діяльності компанії є фокус на якісному обслуговуванні клієнтів. СГ «ТАС» надає послуги через розгалужену мережу регіональних представництв і агентів, а також через онлайн-канали, що дозволяє клієнтам отримувати швидке та зручне обслуговування.

Таким чином, основні аспекти діяльності СГ «ТАС» в Україні охоплюють широкий спектр страхових послуг, включаючи автострахування, майнове та медичне страхування, туристичне страхування і корпоративні рішення. Компанія демонструє стабільне фінансове зростання та дотримується всіх нормативних вимог, що забезпечує її надійність на ринку. Впровадження цифрових технологій і онлайн-страхування підвищує зручність для клієнтів, а соціальна відповідальність та партнерські відносини зміцнюють її позиції як лідера галузі.

Орієнтація на клієнта та інновації дозволяють СГ «ТАС» залишатися конкурентоспроможною і відповідати високим стандартам якості. СГ «ТАС» демонструє високі стандарти обслуговування, надійність та інноваційність, що сприяє її успіху на ринку страхових послуг України.

1.3. Аналіз страхової діяльності СГ «ТАС»

Обсяг страхових платежів показує загальну суму коштів, яку страхова компанія отримала від своїх клієнтів (страхувальників) за надані страхові послуги протягом певного періоду часу (Рис.1.4):

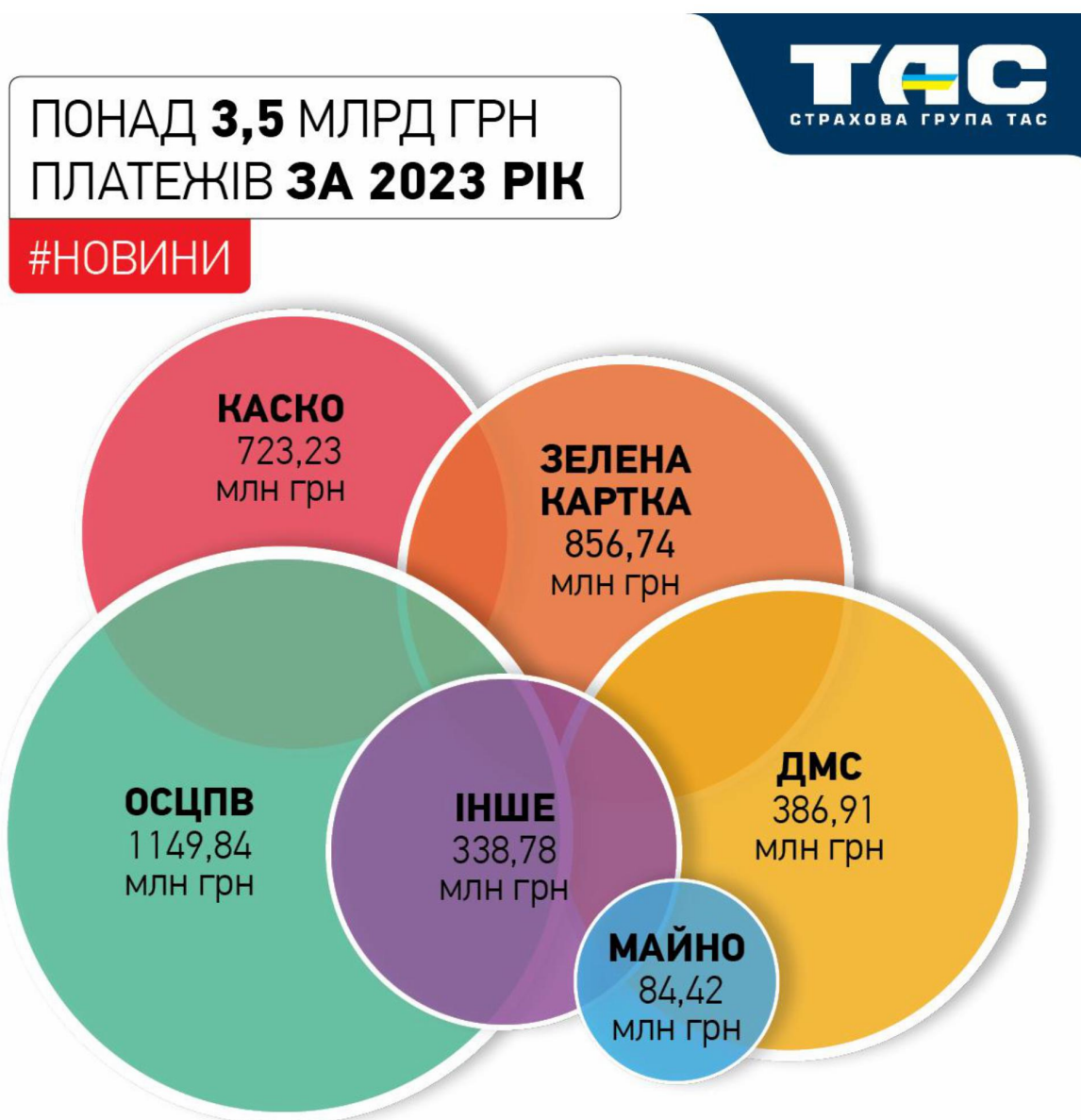

Рис. 1.4. Страхові платежі СГ «ТАС» за 2023 рік [23]

За підсумками 2023 року Страхова група «ТАС» встановила черговий рекорд в продажах: обсяг премій, залучених страховиком, перевищив 3,5 млрд грн. Загалом за 2023 рік СГ «ТАС» зібрала за укладеними договорами страхування 3539,92 млн грн платежів – на 45,5% більше, ніж за 2022-й.

Так, обсяги продажів КАСКО зросли на 41%: за договорами страхування наземного транспорту СГ «ТАС» торік залучила 723,23 млн грн платежів, що становить 20,43% від сукупної суми премій компанії за звітний період. В свою чергу, за обов'язковою «автоцивілкою» СГ «ТАС» зібрала за 2023 рік 1149,84 млн грн платежів, що становить 32,48% від загального обсягу премій за рік та на 35,8% перевищує відповідний показник за 2022-й. На 78,2% – зросли продажі «Зеленої картки»: за вказаними полісами СГ «ТАС» впродовж року залучила 856,74 млн грн страхових премій, що дорівнює 24,2% від загальної суми платежів компанії за рік.

Водночас частка ДМС в портфелі страховика за підсумками минулого року склала 10,93%: за договорами добровільного медичного страхування СГ «ТАС» залучила 386,91 млн грн премій – на 46,7% більше, аніж у 2022-му.

Збори компанії за договорами страхування майна за результатами 2023 року склали 84,42 млн грн, що на 13,8% перевищує відповідний показник за позаминулий рік. За іншими договорами страхування СГ «ТАС» за звітний період зібрала 338,78 млн грн платежів – на 33,3% більше, аніж за дванадцять місяців 2022-го.

Обсяг страхових платежів є одним із основних фінансових індикаторів діяльності страхової компанії та характеризує такі аспекти:

- популярність страхових продуктів - чим вищий обсяг страхових платежів, тим більше клієнтів довіряють компанії та користуються її послугами;
- фінансова стабільність - великі обсяги страхових платежів свідчать про стійку позицію компанії на ринку, що дозволяє формувати достатні страхові резерви для покриття можливих страхових випадків;

- динаміку розвитку - зростання обсягів страхових премій може вказувати на збільшення клієнтської бази, розширення асортименту страхових продуктів або покращення якості обслуговування;

- розмір страхових зобов'язань - оскільки отримані страхові платежі зобов'язують компанію здійснювати страхові виплати у разі настання страхових випадків, цей показник допомагає оцінити загальний обсяг відповідальності компанії перед клієнтами.

Відповідно до закону України «Про страхування», страхова премія - грошова сума, що її сплачує особа, яка укладає угоду страхування, яка є своєрідною платою за ризик, який бере на себе страхова компанія [22]. На Рис. 1.5 наведені дані про страхові премії СГ «ТАС» за 2013 – 2023 рр.:

Рис. 1.5. Страхові премії СГ «ТАС» за 2013 – 2023 рр. [23]

Розмір страхових премій є важливим індикатором, який допомагає оцінити стан страхового ринку, фінансову стійкість страхових компаній та ефективність їхньої діяльності в умовах змінного економічного і регуляторного середовища.

Аналіз розміру страхових премій за кілька років дозволяє зробити висновок про динаміку розвитку страхового ринку та фінансову стабільність страхових компаній. Збільшення премій свідчить про зростання попиту на страхові послуги, успішність маркетингових стратегій і фінансову стабільність компаній. Зміни у розмірі премій також відображають вплив макроекономічних умов, регуляторних змін і соціальних факторів. Зростання економіки та доходів населення сприяють збільшенню страхових премій, тоді як фінансові кризи та природні катастрофи можуть вимагати підвищення премій для покриття збитків.

Страхові виплати - це кошти, що виплачуються застрахованим особам у разі настання страхового випадку [22]. На Рис. 1.6 наведені дані про страхові премії СГ «ТАС» за 2013 – 2023 рр.:

Рис. 1.5. Страхові виплати СГ «ТАС» за 2013 – 2023 рр. [23]

Збільшення розміру страхових виплат протягом кількох років вказує на складні та багатофакторні процеси на страховому ринку. Воно може бути пов'язане з підвищенням частоти та вартості страхових випадків, змінами в умовах страхових полісів, економічними та соціальними факторами, а також з регуляторними змінами. Для страхових компаній це означає необхідність ретельного аналізу та управління ризиками, а також адаптації тарифної політики

та умов страхування для забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності.

Страхові резерви - це фонди, що утворюються страховими компаніями для забезпечення гарантій виплат страхового відшкодування і страхових сум [22]. Збільшення розміру страхових резервів протягом кількох років є важливим показником, що відображає кілька аспектів діяльності страхових компаній і їхнього фінансового стану. На Рис. 1.7 наведені дані про страхові резерви СГ «ТАС» за 2013 – 2023 рр.:

Рис. 1.7. Страхові резерви СГ «ТАС» за 2013 – 2023 рр. [23]

Збільшення розміру страхових резервів протягом кількох років вказує на зміни в обсязі та структурі страхових зобов'язань, підвищену оцінку ризиків, зміни в регуляторних вимогах та фінансовій стратегії компаній. Це може свідчити про прагнення страховиків забезпечити фінансову стійкість і готовність до майбутніх виплат, а також про адаптацію до нових умов ринку та економічного середовища. Таким чином, зростання резервів є позитивним сигналом, що відображає обережний підхід до управління ризиками та відповідність регуляторним стандартам.

Висновки до розділу 1

Проведене дослідження теоретичні засади організації та методики обліку і аудиту в страхуванні дозволило зробити наступні висновки:

1. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту діяльності страхових організацій в Україні базується на комплексній системі законодавчих актів, стандартів та вимог, що забезпечують прозорість і надійність фінансової звітності страхових компаній. Ключову роль у цьому регулюванні відіграють Закони України «Про страхування», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», які визначають основні засади функціонування страховиків, вимоги до обліку та проведення аудиту.

2. Регулятором ринку страхування в Україні є Національний банк України (НБУ), який здійснює нагляд, контролює платоспроможність страховиків та впроваджує нормативні акти, що стосуються обліку та аудиту страхових організацій. Важливим є також обов'язковий аудит страхових компаній, що має проводитися за Міжнародними стандартами аудиту (ISA), що гарантує якість перевірки та достовірність фінансових даних.

3. Основні аспекти діяльності СГ «ТАС» в Україні охоплюють широкий спектр страхових послуг, включаючи автострахування, майнове та медичне страхування, туристичне страхування і корпоративні рішення. Компанія демонструє стабільне фінансове зростання та дотримується всіх нормативних вимог, що забезпечує її надійність на ринку. Впровадження цифрових технологій і онлайн-страхування підвищує зручність для клієнтів, а соціальна відповідальність та партнерські відносини зміцнюють її позиції як лідера галузі.

4. За підсумками 2023 року Страхова група «ТАС» встановила черговий рекорд в продажах: обсяг премій, залучених страховиком, перевищив 3,5 млрд грн. Загалом за 2023 рік СГ «ТАС» зібрала за укладеними договорами страхування 3539,92 млн грн платежів – на 45,5% більше, ніж за 2022-й. Так, обсяги продажів КАСКО зросли на 41%: за договорами страхування наземного транспорту СГ «ТАС» торік залучила 723,23 млн грн платежів, що становить

20,43% від сукупної суми премій компанії за звітний період. В свою чергу, за обов'язковою «автоцивілкою» СГ «ТАС» збрала за 2023 рік 1149,84 млн грн платежів, що становить 32,48% від загального обсягу премій за рік та на 35,8% перевищує відповідний показник за 2022-й. На 78,2% – зросли продажі «Зеленої картки»: за вказаними полісами СГ «ТАС» впродовж року залучила 856,74 млн грн страхових премій, що дорівнює 24,2% від загальної суми платежів компанії за рік.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ СТРАХОВИХ ПЛАТЕЖІВ

2.1 Основні теоретичні та практичні аспекти організації та методики обліку страхових платежів

Організація та методика обліку страхових платежів охоплює як теоретичні, так і практичні аспекти, що стосуються відображення страхових премій у бухгалтерському обліку страхової компанії. Ці процеси важливі для забезпечення прозорості фінансової звітності, точності визначення зобов'язань та контролю за грошовими потоками.

Розглянемо теоретичні аспекти. Страхові платежі (або страхові премії) - це грошові суми, які страхувальник сплачує страховій компанії за надання страхового захисту. Теоретично страхові платежі відображають вартість ризику, який бере на себе страхова компанія в обмін на виплату компенсації у разі настання страхового випадку.

У теорії обліку страхові платежі можуть бути класифіковані за різними критеріями (Рис.2.1):

Обов'язкові та добровільні

- ОСЦПВ як обов'язкове страхування і КАСКО як добровільне

Регулярні та одноразові

- в залежності від періодичності сплати страхувальником

За видом страхування

- майнове, медичне, особисте, автострахування

Рис. 2.1. Класифікація страхових платежів в теорії бухгалтерського обліку

Згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS 4 та IFRS 17) [24] та національними положеннями, страхові платежі визнаються як дохід у період, коли вони є належними, тобто протягом дії страхового договору. Це важливо для точного відображення доходів і витрат компанії.

Теоретичні основи обліку страхових платежів регулюються як національними стандартами бухгалтерського обліку (НП(С)БО), так і міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS). Ці стандарти визначають методи визнання, оцінки та класифікації страхових платежів у фінансових звітах.

Розглянемо практичні аспекти. У практиці обліку страховий платіж фіксується на підставі страхового договору або полісу, який є основним документом для підтвердження правовідносин між страховиком та страхувальником. Окрім цього, ведеться платіжна документація (квитанції, банківські виписки), яка підтверджує факт сплати страхового платежу.

Відповідно до методики обліку, страхові платежі відображаються на рахунках доходів у момент їх отримання або нарахування, залежно від методу обліку (касового чи нарахування).

При отриманні платежів здійснюється запис:

Дт 311 «Рахунки в банках» - Кт 703 «Доходи від реалізації послуг» (або відповідний рахунок доходів).

Для платежів, що нараховані, але ще не отримані, створюються дебіторські заборгованості:

Дт 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» - Кт 703 «Доходи від реалізації послуг».

У практичній діяльності страховиків важливо правильно розподіляти отримані страхові премії за строком дії страхового договору. Визнання страхових платежів здійснюється на основі принципу нарахування, тобто дохід визнається пропорційно до періоду дії страхового полісу.

У разі дострокового припинення договору страхування або інших змін умов страхування страхувальник може мати право на повернення частини

страхового платежу. У таких випадках облік коригується через зменшення доходів:

Дт 703 «Доходи від реалізації послуг» - Кт 311 «Рахунки в банках» або рахунки інших витрат.

Важливо налагодити систему моніторингу за своєчасністю надходження страхових премій. Для цього компанії можуть використовувати спеціальні програмні системи або контролювати розрахунки вручну, що дозволяє вчасно виявляти заборгованість та вживати заходів щодо її стягнення. Організація та методика обліку страхових платежів передбачає комплексний підхід, що поєднує теоретичні знання з практичними навичками ведення обліку. Теоретичні аспекти визначають основи облікових процедур, а практичні реалізують їх на рівні конкретних операцій. Правильна організація обліку страхових платежів забезпечує прозорість фінансової звітності страхової компанії, її надійність та стабільність на ринку.

2.2 Методика обліку страхових платежів

Згідно зі статтею 3 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», бухгалтерський облік є обов'язковим для всіх підприємств, включаючи страхові компанії. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, які використовують грошовий вимірник, базуються на даних бухгалтерського обліку.

Механізм ведення бухгалтерського обліку реалізується через документування господарських операцій. Операції страхування та перестрахування на первинному етапі обліку реєструються за допомогою договорів страхування та перестрахування. У національному нормативно-правовому полі використовується поняття «страховий договір», тоді як у зарубіжних країнах прийнято поняття «страховий контракт». На основі договору страхування в бухгалтерському обліку визнаються суми дебіторської заборгованості страхувальників (страхових премій, що підлягають сплаті), доходи від страхової діяльності, а також нараховуються суми резервів за видами

страхування. Визнання цих сум у бухгалтерському обліку здійснюється у відповідних журналах чи відомостях залежно від форми обліку.

Договір перестраховування є основою для визнання кредиторської заборгованості страховика перед перестраховиком, витрат на перестраховування та часток перестраховиків у відповідних страхових резервах.

На підставі договору страхування (перестраховування) страхувальник (перестраховувальник) сплачує страхові премії. Підтвердженням отримання цих платежів є документи реєстрації безготівкових операцій - квитанції та виписки банку. Специфічним страховим документом виступає страховий поліс. Відповідно до Закону України «Про страхування», страховий поліс (він же свідоцтво, сертифікат) є формою договору страхування, що підтверджує факт здійснення страхування. Страхові компанії, здійснюючи операцію страхування, часто не видають окремого поліса, а сам документ, що підтверджує її здійснення, називається «Договір страхування (поліс)».

Слід зазначити, що страховики, незважаючи на те, що вони є фінансовими установами, ведуть бухгалтерський облік відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 [25]. Проте, на сьогодні, методичні рекомендації або інструкції щодо ведення операцій страхування та перестраховування відсутні.

Основним джерелом доходів страховика є надходження страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами страхування.

Для обліку страховиками надходжень страхових платежів за договорами страхування, Планом рахунків та інструкцією щодо його застосування передбачено рахунок 76 «Страхові платежі». Щомісяця рахунок 76 закривається кореспонденцією із субрахунком 70 «Дохід від реалізації», а саме субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», оскільки згідно вимог ст. 2 Закону України «Про страхування» за текстом вживається конкретизація діяльності страховика, як «виконання зазначених видів діяльності у вигляді надання послуг» [6].

Так, для обліку доходів від страхової діяльності СГ «ТАС» використовує такі субрахунки та рахунки аналітичного обліку до рахунку 76 «Страхові платежі» (Рис.2.2):

761 «Страхові платежі за договорами добровільного страхування»	7611 «Страхування життя»	7612 «Страхування від нещасних випадків»
7613 «Медичне страхування» тощо (за видами страхування)	762 «Страхові платежі за договорами обов'язкового страхування»	7621 «Медичне страхування»
7622 «Особисте страхування медичних і фармацевтичних працівників на	випадок інфікування ВІЛ при виконанні ними службових обов'язків» тощо (за	видами страхування)

Рис. 2.2. Субрахунки та рахунки аналітичного обліку до рахунку 76 «Страхові платежі» СГ «ТАС»

Рахунок 76 «Страхові платежі» кореспондує з рахунком 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» має такі субрахунки та рахунки аналітичного обліку (Табл.2.1):

Таблиця 2.1

Субрахунки та рахунки аналітичного обліку до рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» СГ «ТАС»

361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
3611 «Розрахунки з вітчизняними страхувальниками»
3612 «Розрахунки з вітчизняними страховими агентами»

3613 «Розрахунки з вітчизняними страховими брокерами»
3614 «Розрахунки з вітчизняними перестраховальниками»
362«Розрахунки з іноземними покупцями»
3621 «Розрахунки з іноземними страхувальниками»
3622 «Розрахунки з іноземними страховими агентами»
3623 «Розрахунки з іноземними страховими брокерами»
3624 «Розрахунки з іноземними перестраховальниками»

Визнання отриманого страховиком доходу в бухгалтерському обліку здійснюється шляхом закриття рахунку 76 «Страхові платежі» в кореспонденції з субрахунком 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Моментом визнання будь-яких доходів у бухгалтерському обліку прийнято вважати момент переходу права власності на активи. Ураховуючи ж специфіку діяльності страхових організацій, можна виокремити три алгоритми, що відображають здійснення операції страхування в обліку й ґрунтуються на особливостях самих договорів (Рис.2.3):

Рис. 2.3. Алгоритми, що відображають здійснення операції страхування в обліку й ґрунтуються на особливостях договорів

У таблиці 2.2 наведемо приклади алгоритмів відображення операцій укладання договору страхування в обліку страховика.

Таблиця 2.2

Бухгалтерський облік операцій страхування

Тип договору	Зміст	Дебет	Кредит
Тип 1	Надходження першого страхового платежу від страхувальника	31	36
	Нарахування суми першого страхового платежу від страхувальника (одномоментно)	36	76
	Визнання доходу від операції страхування	76	703
Тип 2	Нарахування суми першого страхового платежу від страхувальника	36	76
	Надходження першого страхового платежу від страхувальника	31	36
	Визнання доходу від операції страхування (у дату набрання чинності договором)	76	703
Тип 3	Відображення одержаної суми страхової премії як авансу (до набрання чинності договором страхування)	31	681
	Відображення суми раніше отриманого авансу як страхового платежу від страхувальника (після набрання чинності договором страхування)	681	36
	Нарахування сум страхових платежів	36	76
	Визнання доходу від операції страхування	76	703

Розглянемо операції перестраховування. У результаті їх здійснення та відображення на рахунках бухгалтерського обліку відбувається коригування сум визнаних доходів на частку, що належить перестраховику. Для їх відображення у Плані рахунків бухгалтерського обліку передбачено субрахунок 705 «Перестраховування». Коригування здійснюється шляхом зменшення 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» за дебетом у кореспонденції з кредитом рахунку 705 «Перестраховування».

Для обліку безпосередніх розрахунків страховику доречно використовувати субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», до якого доцільно відкрити ряд субрахунків та рахунків аналітичного обліку (Рис.2.4):

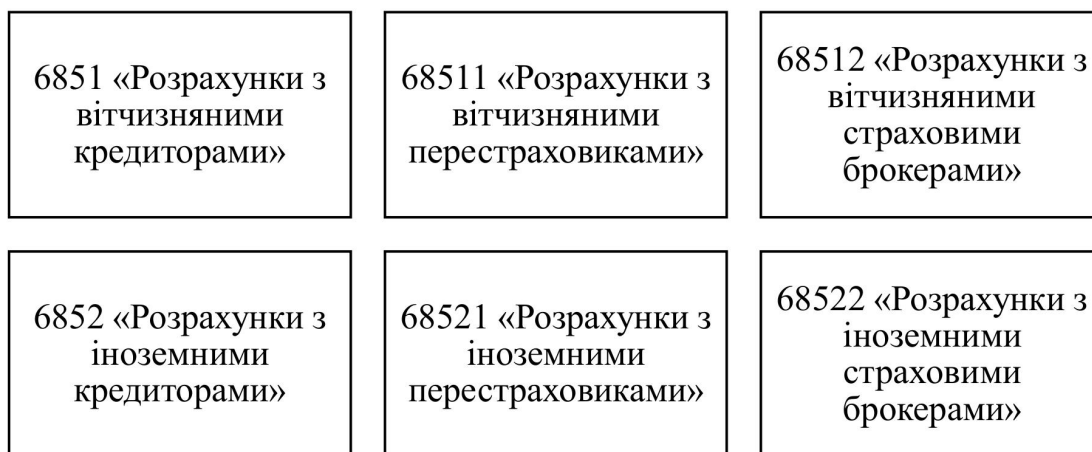

Рис. 2.4. Субрахунки та рахунки аналітичного обліку до рахунку 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» СГ «ТАС»

Страхові резерви є специфічним об'єктом синтетичного і аналітичного обліку страховика. Страховики формують:

- резерв незароблених премій;
- резерв заявлених, але не виплачених збитків;
- резерв збитків, які виникли, але не заявлені;
- резерв катастроф;
- резерв коливань збитковості.

За операціями страхування життя формуються також математичні резерви. Планом рахунків передбачено для обліку страхових резервів рахунок 49 «Страхові резерви», що має такі субрахунки 491 «Технічні резерви», 492 «Резерви із страхування життя», 493 «Частка перестраховиків у технічних резервах», 494 «Частка перестраховиків у резервах із страхування життя», 495 «Результат зміни технічних резервів», 496 «Результат зміни резервів із страхування життя». При цьому деталізація аналітичного обліку страхових резервів чинними нормативно-правовими актами абсолютно не передбачається.

Наведемо в Табл. 2.3 бухгалтерське відображення визнання та виплати страхового відшкодування:

Таблиця 2.3

Бухгалтерський облік визнання та виплати страхового відшкодування

Зміст	Дебет	Кредит
Нараховано суму страхового відшкодування страхувальнику	904	686
Виплачено страхове відшкодування першому страхувальнику	686	311
Нараховано резерв збитків	4952	4912
Частка перестраховальників у резервах збитків	4932	4952
Сальдо рахунку 4952 списується в порядку закриття на інші витрати /доходи	949	4952
	4952	719
Відображено частку від суми страхового відшкодування, що повинна бути сплачена перестраховальниками	685	719
Одержано від перестраховальника його частку в збитках	311	685

Таким чином, методика обліку страхових платежів передбачає чітке документальне оформлення, правильне визнання доходів та контроль за

своєчасністю надходжень. Страхові платежі обліковуються пропорційно до строку дії договору страхування, а у випадку повернення платежів – здійснюється коригування доходів. Важливими аспектами є дотримання стандартів бухгалтерського обліку, забезпечення прозорості фінансової звітності та ефективний внутрішній контроль.

2.3. Інтегрована звітність страхових груп

Звітність є ключовим джерелом інформації про діяльність будь-якого суб'єкта господарювання. Її форма, зміст та спосіб подання можуть сприяти формуванню позитивної ділової репутації, довіри клієнтів і партнерів, або, навпаки, викликати недовіру з боку сторонніх осіб. У сучасних умовах запити стейкхолдерів до інформації значно зросли. Тепер їх цікавлять не лише показники фінансової стабільності та рентабельності, але й дані про сталий розвиток, корпоративну культуру, соціальну відповідальність і екологічність.

В той час як компанії різних галузей активно впроваджують інтегровану звітність, страхові організації здебільшого обмежуються лише обов'язковою звітністю, визначеною законодавством. Це негативно впливає на їхню конкурентоспроможність на ринку. Важливо зазначити, що відповідно до чинного законодавства, страхові компанії належать до суб'єктів суспільного інтересу і зобов'язані складати фінансову звітність відповідно до МСФЗ. Окрім цього, страховики повинні подавати спеціальну звітність до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Аналізуючи оприлюднені дані щодо діяльності вітчизняних страховиків, можна помітити, що їхній обсяг обмежується лише обов'язковими традиційними формами звітності. Лише деякі компанії надають у відкритий доступ Звіт про управління, який містить інформацію про соціальні аспекти, кадрову політику, ризики, дослідження та інновації, корпоративне управління та перспективи розвитку.

Аналіз вимог до формування Звіту про управління показав, що цей звіт подібний до Інтегрованого звіту, який рекомендовано складати підприємствам

згідно з Міжнародним стандартом «Інтегрована звітність». Враховуючи специфіку діяльності страховиків, їхню соціальну значущість та роль страхування в економічному житті держави, важливо розвивати концепцію формування інтегрованої звітності для цих суб'єктів господарювання. Перш за все, необхідно визначити етапи, за якими така звітність буде формуватися у страховиків (Рис.2.5):

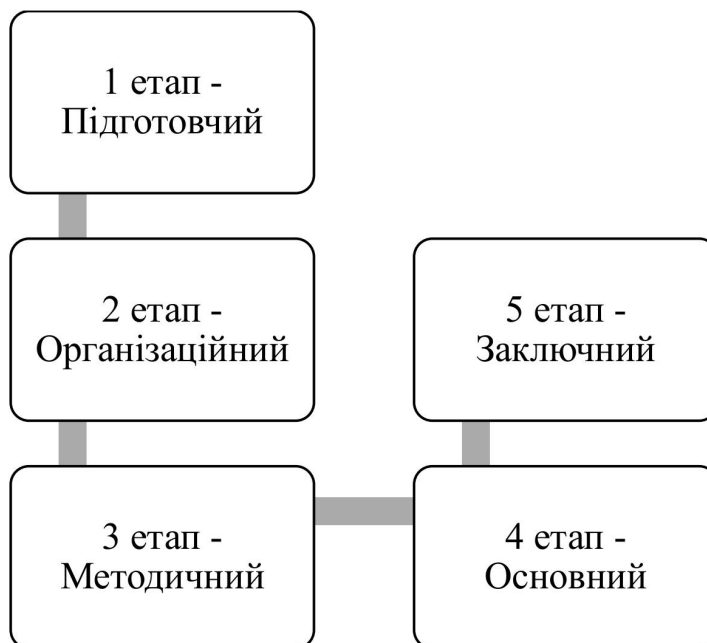

Рис. 2.5. Етапи формування інтегрованої звітності страхових груп

Серед основних процедур, які доцільно здійснити на організаційному етапі формування інтегрованого звіту страхової компанії, є чітка регламентація всіх облікових процедур щодо конкретних об'єктів обліку страховика в Наказі про облікову політику. Якість цього Наказу буде визначальною для формування всього облікового забезпечення майбутнього інтегрованого звіту. Один з найскладніших аспектів Наказу про облікову політику - визначення меж суттєвості для різних об'єктів обліку та операцій, які мають значний вплив на діяльність компанії в майбутньому. Враховуючи складність та специфіку страхової діяльності, а також ступінь ризику настання страхових подій,

формування порогу суттєвості базуватиметься на професійному судженні бухгалтера, що є складною та дискусійною категорією.

Наведемо в Таблиці 2.4 етапи формування інтегрованої звітності страховика з описом основних процедур:

Таблиця 2.4

Етапи формування інтегрованої звітності страхової групи

Зміст етапу	Основні процедури
<i>Підготовчий</i>	
Розроблення та формування основних засад формування інтегрованої звітності	Визначення кола користувачів інтегрованого звіту, формування нормативної бази (внутрішньої та зовнішньої), вибір формату звіту
<i>Організаційний</i>	
Формування організаційного забезпечення	Виділення відповідальних осіб за складання звіту, визначення контрольних дат із формування звіту, обґрунтування періодичності його складання, порядку затвердження та оприлюднення, розроблення графіків документообігу, Наказів по організацію обліку та облікову політику
<i>Методичний</i>	
Розроблення методичних засад формування звіту	Формування якісного облікового та аналітичного забезпечення, структурування звіту
<i>Основний</i>	
Формування інтегрованого звіту	Складання інтегрованого звіту відповідно до затвердженого порядку та встановленої форми

<i>Заключний</i>	
Оцінка та контроль	Аналіз звіту, його затвердження та оприлюднення, контроль за достовірністю та повнотою

Формування інтегрованої звітності страхової компанії має важливе значення, оскільки дозволяє забезпечити більш комплексне та прозоре відображення діяльності компанії. Окрім фінансових показників, інтегрована звітність включає інформацію про сталий розвиток, соціальну відповідальність та екологічні аспекти. Це підвищує довіру з боку стейкхолдерів, покращує ділову репутацію і конкурентоспроможність компанії на ринку.

2.4 Удосконалення організації та методики обліку страхових платежів

Удосконалення організації та методики обліку страхових платежів має ключове значення для підвищення точності фінансової звітності та ефективності управління страховими компаніями. Оптимізований облік дозволяє краще контролювати грошові потоки, забезпечує своєчасне визнання доходів та мінімізацію ризиків, пов'язаних з дебіторською заборгованістю. Це також сприяє дотриманню нормативних вимог, підвищує прозорість для регуляторів і клієнтів, що в кінцевому результаті зміцнює репутацію компанії та її конкурентоспроможність.

Для удосконалення організації та методики обліку страхових платежів СГ «ТАС» запропоновано наступне (Рис.2.6).

Для покращення внутрішнього контролю пропонуємо запровадження регулярного моніторингу та внутрішніх аудитів, які забезпечать виявлення можливих помилок або недоліків в облікових процесах. Чітка регламентація обов'язків співробітників, що відповідають за облік і контроль страхових платежів.

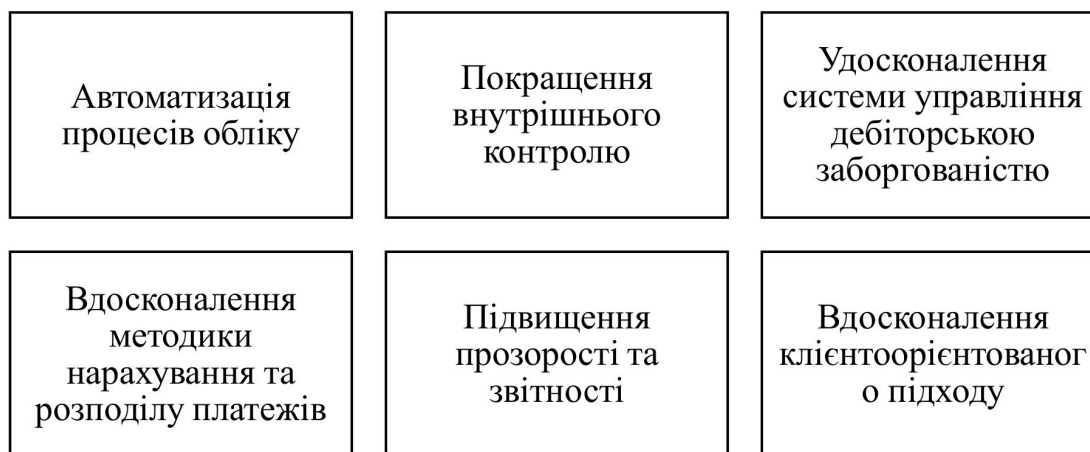

Рис. 2.6. Удосконалення організації та методики обліку страхових платежів СГ «ТАС»

Для автоматизованого обліку страхових платежів існує кілька популярних програмних рішень, які можуть суттєво покращити процес управління фінансами та спростити облік у страхових компаніях, наведемо їх на Рис. 2.7.

Для удосконалення системи управління дебіторською заборгованістю пропонуємо запровадження системи попереджень і нагадувань для клієнтів про терміни сплати страхових платежів, що зменшить кількість прострочених платежів. Використання ефективних механізмів стягнення прострочених заборгованостей, включаючи роботу з колекторськими агентствами або судовими органами.

Вдосконалення методики нарахування та розподілу платежів включає до себе застосування пропорційного нарахування доходів у залежності від періоду дії договору страхування, щоб забезпечити більш точне відображення доходів і витрат компанії. Оптимізація процесу обліку страхових платежів за різними видами страхування, враховуючи особливості кожного продукту.

Для підвищення прозорості та звітності необхідно впровадження інструментів для складання інтегрованої звітності, яка включатиме не лише фінансові показники, але й дані щодо соціальної відповідальності та екологічних аспектів діяльності компанії. Поліпшення звітності для регуляторних органів,

щоб відповідати вимогам Національного банку України та забезпечити високу якість фінансової інформації.

1С:Страхова компанія

- Програмний продукт відомий своїми рішеннями для автоматизації обліку в різних галузях, у тому числі у страхових компаніях. Включає модулі для обліку страхових полісів, платежів, обробки документів та взаєморозрахунків.

SAP for Insurance

- Програмне забезпечення світового рівня для великих компаній, що надає комплексні рішення для управління страховим бізнесом, включаючи облік платежів.

Oracle Financial Services Analytical Applications (OFSA)

- Комплексне рішення для управління фінансовою діяльністю, ризиками та обліком у страхових компаніях. Орієнтоване на великі організації, які потребують інтеграції фінансових і управлінських функцій.

INSIS (Insurance Information System)

- Спеціалізована інформаційна система для страхових компаній, яка пропонує рішення для обліку, управління страхуванням та оптимізації взаємодії з клієнтами.

Microsoft Dynamics 365 for Insurance

- Хмарне рішення, яке інтегрується з бухгалтерськими системами і допомагає автоматизувати облік у страхових компаніях. Підходить для середніх та великих компаній.

BSS (Business Support System)

- Програмне забезпечення, спеціально розроблене для страхових компаній, яке допомагає автоматизувати процеси від обліку страхових платежів до управління взаєморозрахунками з клієнтами.

Bitrix24

- Хмарна CRM-система з можливістю інтеграції бухгалтерського обліку та автоматизації процесів для страхових компаній, що працюють на ринку середнього і малого бізнесу.

Fadata INSIS

- Спеціалізована система для автоматизації страхових бізнес-процесів, включаючи облік премій і виплат.

Рис. 2.7. Програми для автоматизованого обліку страхових платежів

Вдосконалення клієнтоорієнтованого підходу включає до себе спрощення процесу оформлення та оплати страхових полісів через онлайн-інструменти та мобільні додатки, що дозволить покращити зручність для клієнтів і знизити

кількість прострочених платежів. Введення гнучких умов оплати (розстрочки, автоматичні списання), що стимулюватиме своєчасні страхові платежі.

Таким чином, удосконалення обліку страхових платежів шляхом впровадження автоматизованих програмних рішень дозволить підвищити точність і ефективність фінансових процесів у страхових компаніях. Автоматизація сприятиме своєчасному обліку платежів, зменшенню ризиків, поліпшенню управління дебіторською заборгованістю та забезпеченню відповідності міжнародним стандартам. Це підвищить прозорість, довіру клієнтів і конкурентоспроможність компанії на ринку.

Запровадження цих пропозицій дозволить підвищити ефективність обліку страхових платежів, покращити фінансову прозорість СГ «ТАС» та підвищити її конкурентоспроможність на ринку страхових послуг.

Висновки до розділу 2

Проведене дослідження теоретичних та практичних засад організації та методики обліку страхових платежів дозволило зробити наступні висновки:

1. Організація та методика обліку страхових платежів передбачає комплексний підхід, що поєднує теоретичні знання з практичними навичками ведення обліку. Теоретичні аспекти визначають основи облікових процедур, а практичні реалізують їх на рівні конкретних операцій. Правильна організація обліку страхових платежів забезпечує прозорість фінансової звітності страхової компанії, її надійність та стабільність на ринку.

2. Методика обліку страхових платежів передбачає чітке документальне оформлення, правильне визнання доходів та контроль за своєчасністю надходжень. Страхові платежі обліковуються пропорційно до строку дії договору страхування, а у випадку повернення платежів – здійснюється коригування доходів. Важливими аспектами є дотримання стандартів бухгалтерського обліку, забезпечення прозорості фінансової звітності та ефективний внутрішній контроль.

3. Формування інтегрованої звітності страхової компанії має важливе значення, оскільки дозволяє забезпечити більш комплексне та прозоре відображення діяльності компанії. Окрім фінансових показників, інтегрована звітність включає інформацію про сталий розвиток, соціальну відповідальність та екологічні аспекти. Це підвищує довіру з боку стейкхолдерів, покращує ділову репутацію і конкурентоспроможність компанії на ринку.

4. Удосконалення обліку страхових платежів шляхом впровадження автоматизованих програмних рішень дозволить підвищити точність і ефективність фінансових процесів у страхових компаніях. Автоматизація сприятиме своєчасному обліку платежів, зменшенню ризиків, поліпшенню управління дебіторською заборгованістю та забезпеченню відповідності міжнародним стандартам. Це підвищить прозорість, довіру клієнтів і конкурентоспроможність компанії на ринку.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ СТРАХОВИХ ПЛАТЕЖІВ

3.1 Теоретичні аспекти організації та методики обліку страхових платежів

Теоретичні аспекти організації та методики обліку страхових платежів охоплюють основні підходи та принципи, які забезпечують правильне відображення фінансових операцій страхових компаній. Вони включають такі ключові елементи (Рис.3.1):

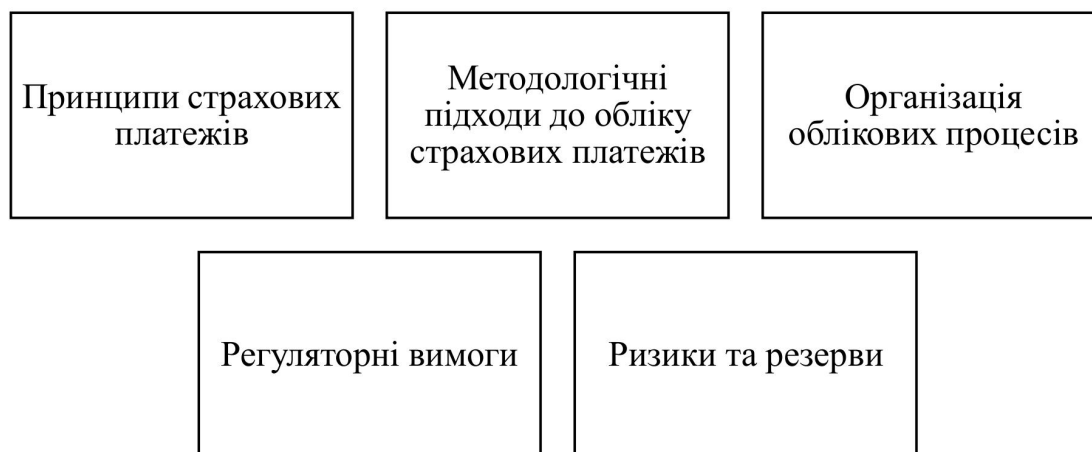

Рис. 3.1. Ключові елементи організації та методики аудиту страхових платежів [26, 27, 28, 29, 30]

Страховий платіж - це сума, яку страхувальник сплачує страховику за надані страхові послуги. Розмір страхового платежу залежить від страхових ризиків, вартості страхового полісу та інших факторів, таких як вид страхування та термін дії договору. Страхові платежі часто використовуються для формування страхових резервів, що дозволяють компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами у випадку настання страхового випадку.

Методологічні підходи до обліку страхових платежів полягають в тому, що страхові платежі обліковуються за методом нарахування, що передбачає

відображення доходів від страхування в момент підписання договору страхування, незалежно від того, коли фактично відбувається отримання коштів.

Доходи від страхових платежів часто розподіляються пропорційно до строку дії договору, що дозволяє точніше відображати фінансові результати компанії на кожному етапі. У випадках розірвання договорів страхування або повернення коштів страхувальнику, необхідно вносити коригування у вже нараховані доходи, що потребує ретельного контролю.

При організації облікових процесів дуже важливо забезпечити контроль за своєчасністю надходжень - важливою частиною організації обліку є встановлення механізмів контролю за вчасним отриманням страхових платежів, що включає моніторинг дебіторської заборгованості.

Облік страхових платежів повинен відповідати вимогам міжнародних стандартів, зокрема IFRS 17, який регулює облік страхових контрактів і вимагає детального розподілу доходів і витрат за страхуванням. В Україні страхові компанії повинні вести облік і подавати звітність відповідно до вимог Національного банку України та інших контролюючих органів, що регламентують діяльність страхових компаній.

Організація обліку страхових платежів повинна враховувати різні види ризиків, пов'язаних із можливими несплатами страхувальників, зокрема ризики неплатоспроможності клієнтів. Страхові компанії повинні створювати резерви для покриття можливих втрат від несплачених страхових платежів.

Отже, теоретичні аспекти організації та методики обліку страхових платежів базуються на чітких принципах обліку доходів, розподілу страхових платежів і контролю за їхнім отриманням. Виконання цих підходів дозволяє страховим компаніям забезпечити фінансову стабільність, відповідати нормативним вимогам і знизити ризики, пов'язані з неплатоспроможністю клієнтів.

3.2 Методика проведення аудиту страхових платежів

Методика проведення аудиту страхових платежів включає комплекс дій, спрямованих на перевірку правильності, повноти та відповідності обліку страхових платежів фінансовим та регуляторним вимогам. Аудит страхових платежів має на меті оцінити достовірність фінансової звітності, ефективність системи внутрішнього контролю та управління ризиками.

Система об'єктів аудиту діяльності страхових компаній, як комплекс взаємопов'язаних економічних, організаційних, інформаційних, технологічних та інших сторін функціонування суб'єктів страхового бізнесу, включає такі елементи (Рис.3.2):

Правове забезпечення діяльності страхової компанії (правомірність діяльності страхової компанії; відповідність діяльності страхової компанії установчим документам та вимогам законодавства).

Система внутрішнього контролю (система бухгалтерського обліку й пов'язані з нею інформаційні системи; контрольне середовище; методи контролю та їх моніторинг).

Бухгалтерський облік та звітність (розділи обліку, типові для всіх суб'єктів господарювання; специфічні розділи обліку, притаманні страховим компаніям; додаткові розділи обліку (перевірка емісії цінних паперів, валютних операцій); фінансова звітність з точки зору оцінки дотримання принципу безперервності діяльності страхової компанії).

Рис. 3.2. Елементи системи об'єктів аудиту діяльності страхових компаній

Дослідження правових аспектів діяльності страхових компаній, як і будь-яких інших об'єктів аудиту, проводиться з метою задоволення потреб користувачів інформації. Користувачі повинні мати впевненість у законності дій страхової компанії, отриманні дивідендів, правах на капітал тощо. Для досягнення цієї мети аудитор на даний момент перевірки аналізує: документи, які підтверджують право на проведення страхової діяльності та їхню чинність;

місцезнаходження страхової компанії, відповідність видів страхування, дозволених ліцензіями, тим видам страхування, які вона здійснює; повноту і своєчасність формування статутного капіталу; процес створення відповідних страхових фондів та резервів; розміщення страхових резервів; договори страхування та інші аспекти, що становлять об'єкт аудиту правових основ діяльності страхових компаній (Табл.3.1):

Таблиця 3.1

**Перелік аудиторських процедур і аудиторські докази для дослідження
правових основ діяльності страхових компаній**

Аудиторські процедури	Аудиторські докази
Перевірка наявності документів, що підтверджують право на здійснення страхової діяльності, їх чинність	Засновницькі документи, статут, свідоцтво про державну реєстрацію, ліцензії на здійснення страхової діяльності
Перевірка того, що страхова компанія є резидентом України	Статут, свідоцтво про державну реєстрацію
Перевірка відповідності організаційно-правової форми страхової компанії законодавчим вимогам	Засновницькі документи, статут
Перевірка відповідності статутної діяльності страхової компанії Закону України «Про страхування»	Статут, засновницький договір, угоди про спільну діяльність
Відповідність реальних страхових операцій укладеним договорам по видам страхування, дозволених ліцензіями	Ліцензії на здійснення страхової діяльності, журнал договорів страхування, договори страхування

Наявність статутного капіталу, його повнота та розподіл між засновниками страхової компанії (чи задовольняються вимоги мінімального розміру статутного капіталу, чи сформовані граничні розміри внесків до статутного капіталу)	Статут, довідки банку, акти приймання-передачі майна, баланс, реєстри бухгалтерського обліку (сальдо рахунку 40 «Статутний капітал», рахунку 67 «Розрахунки з учасниками»
Повнота створення страхових резервів	Рахунок бухгалтерського обліку 49 «Страхові резерви» та відповідні субрахунки, Наказ про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику страхової компанії
Відповідність розміщення страхових резервів законодавчим вимогам	Дані аналітичного та синтетичного обліку на рахунку 49 «Страхові резерви»
Порядок розробки страховою компанією Правил страхування з кожного виду страхування. Додержання страховою компанією Правил страхування.	Правила страхування, договори страхування
Наявність, правильність складання, юридичне оформлення та облік договорів страхування	Правила страхування, журнал договорів страхування, договори страхування, страхові свідоцтва

Дослідження аудитором системи внутрішнього контролю страхових компаній проводиться з метою виявлення, виправлення та запобігання суттєвих помилок та відхилень облікової інформації, які можуть вплинути на показники фінансової звітності.

Процедура аудиту у СГ «ТАС» складається з кількох етапів, які наведені на Рис.3.2:

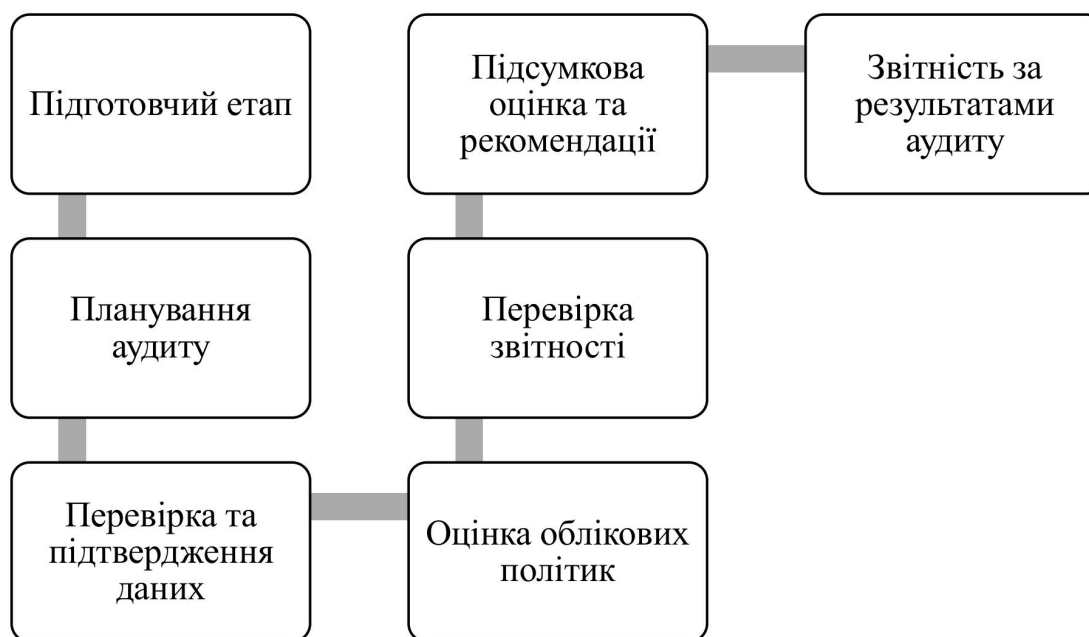

Рис. 3.3. Етапи аудиту страхових платежів

Встановлення етапів у процесі аудиту страхових платежів є важливим для забезпечення систематичної та послідовної перевірки. Це дозволяє чітко структурувати процес, зосередити увагу на ключових аспектах обліку та вчасно виявляти недоліки. Кожен етап виконує свою функцію - від підготовки до аналізу та звітування, що забезпечує повноту аудиту, підвищує його ефективність і сприяє підготовці обґрунтованих висновків та рекомендацій для покращення діяльності компанії.

Представимо в Табл.3.2 етапи аудиту страхових платежів з описом основних процедур:

Таблиця 3.2

Етапи аудиту страхових платежів з описом основних процедур

Етап	Процедура	Опис процедури
Підготовчий етап	Збір інформації про діяльність компанії	На початковому етапі аудитор знайомиться зі специфікою діяльності страхової компанії, її

		політиками щодо нарахування та обліку страхових платежів, внутрішніми регламентами і звітністю.
	Оцінка системи внутрішнього контролю	Визначається наявність систем контролю, яка забезпечує правильність ведення обліку страхових платежів, а також ефективність процедур запобігання помилкам та шахрайству.
	Аналіз попередніх результатів	Аудитор вивчає попередні аудиторські висновки, внутрішні перевірки та звіти для визначення можливих зон ризику.
Планування аудиту	Визначення об'єктів аудиту	Аудитор вибирає ключові елементи обліку страхових платежів для перевірки, включаючи базу даних клієнтів, договори страхування, облікові записи про платежі, звіти про доходи та витрати.
	Оцінка ризиків	На основі аналізу облікових процесів визначаються можливі ризики, які можуть вплинути на достовірність фінансової інформації. Це може включати ризики неправильного

		<p>нарахування платежів, неповного відображення доходів, невчасної сплати клієнтами або ризику шахрайства.</p>
<p>Перевірка та підтвердження даних</p>	<p>Тестування операцій</p>	<p>Аудитору необхідно перевірити вибірку страхових договорів і відповідні платежі для підтвердження правильності нарахувань і відповідності договірним умовам.</p>
	<p>Аналіз платіжної дисципліни</p>	<p>Аудитор проводить аналіз платіжної дисципліни клієнтів, перевіряючи своєчасність надходжень страхових платежів і роботу з дебіторською заборгованістю. Це допомагає оцінити, наскільки ефективно компанія управляє грошовими потоками та ризиками неплатежів.</p>
	<p>Перевірка відповідності обліку</p>	<p>Аудитор оцінює відповідність облікових процедур нормативним вимогам (наприклад, IFRS 17) і внутрішнім стандартам компанії. Це включає перевірку правильності нарахувань, відображення в облікових</p>

		записах та резервування на випадок можливих несплачених платежів.
Оцінка облікових політик	Перевірка облікової політики щодо нарахувань	Аудитору важливо оцінити, чи правильно страхова компанія відображає нараховані платежі відповідно до умов договорів і термінів їх виконання.
	Аналіз резервування	Аудитор перевіряє, чи створює компанія достатні резерви для покриття можливих збитків у випадку несплати клієнтами. Оцінюється коректність методології формування резервів та їх адекватність.
Перевірка звітності	Аналіз фінансових звітів	Аудитору потрібно порівняти нараховані платежі з відображеними у фінансових звітах показниками. Це включає перевірку балансу, звіту про прибутки і збитки, а також приміток до фінансової звітності.
	Верифікація регуляторної звітності	перевіряється, чи відповідає звітність вимогам Національного банку України або інших контролюючих органів, включаючи

		спеціалізовану звітність для страхових компаній.
Підсумкова оцінка та рекомендації	Формування висновку	На основі результатів перевірки аудитор робить висновок про достовірність обліку страхових платежів, дотримання регуляторних вимог і ефективність внутрішнього контролю.
	Надання рекомендацій	аудитор надає рекомендації щодо вдосконалення облікових процедур, посилення внутрішнього контролю та управління ризиками, якщо виявлено недоліки.
Звітність за результатами аудиту	Формування аудиторського звіту	після завершення аудиту формується офіційний звіт, де описуються всі виявлені проблеми та недоліки, а також рекомендації щодо їх виправлення.
	Представлення аудиторського висновку	Представлення аудиторського висновку керівництву компанії або відповідним регуляторним органам.

Складено за [26]

Методика аудиту страхових платежів включає комплексний підхід до оцінки правильності нарахування, отримання та відображення страхових платежів у фінансовій звітності. Вона охоплює аналіз внутрішнього контролю,

оцінку ризиків, перевірку договорів та фінансових операцій, а також надає можливість виявлення недоліків та надання рекомендацій для підвищення ефективності обліку та прозорості діяльності страхової компанії.

За результатами конкурсу з відбору суб'єктів аудиторської діяльності для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності АТ «СГ «ТАС «(приватне)» переможцем визнано аудиторську фірму «РСМ Україна».

Фрагмент Звіту незалежного аудитора наведено на Рис.3.3:

Думка

Ми провели аудит фінансової звітності ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА "СТРАХОВА КОМПАНІЯ "ТАС" (далі – Товариство), що складається зі звіту про фінансовий стан на 31 грудня 2022 року, звіту про сукупний дохід, звіту про рух грошових коштів та звіту про власний капітал за рік, що закінчився зазначеною датою, та приміток до фінансової звітності, включаючи стислий виклад значущих облікових політик.

На нашу думку, фінансова звітність, що додається, відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан Товариства на 31 грудня 2022 року, та її фінансові результати і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою, відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та вимог законодавства України щодо фінансового звітування.

Основа для думки

Ми провели аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА). Нашу відповідальність згідно з цими стандартами викладено в розділі "Відповідальність аудитора за аудит фінансової звітності" нашого звіту. Ми є незалежними по відношенню до Товариства згідно з Кодексом етики професійних бухгалтерів Ради з Міжнародних стандартів етики для бухгалтерів ("Кодекс РМСЕБ") та етичними вимогами, застосовними в Україні до нашого аудиту фінансової звітності, а також виконали інші обов'язки з етики відповідно до цих вимог та Кодексу РМСЕБ. Ми вважаємо, що отримані нами аудиторські докази є достатніми і прийнятними для використання їх як основи для нашої думки.

Рис. 3.3. Фрагмент Звіту незалежного аудитора

Отже, методика проведення аудиту страхових платежів є комплексним процесом, що включає кілька важливих етапів: підготовку, планування, перевірку даних, оцінку облікових політик, аналіз фінансової звітності та підготовку висновків. Вона дозволяє оцінити правильність і достовірність обліку страхових платежів, відповідність міжнародним стандартам та вимогам регуляторів. Ключовими аспектами є тестування операцій, контроль платіжної дисципліни та резервування для покриття можливих ризиків. Виконання цієї методики сприяє підвищенню прозорості, фінансової стабільності компанії та довіри клієнтів.

3.3 Удосконалення організації та методики аудиту страхових платежів

Удосконалення організації та методики аудиту страхових платежів спрямоване на підвищення точності, ефективності та прозорості процесу перевірки фінансової діяльності страхової компанії. Ключові напрямки вдосконалення показані на Рис. 3.4:

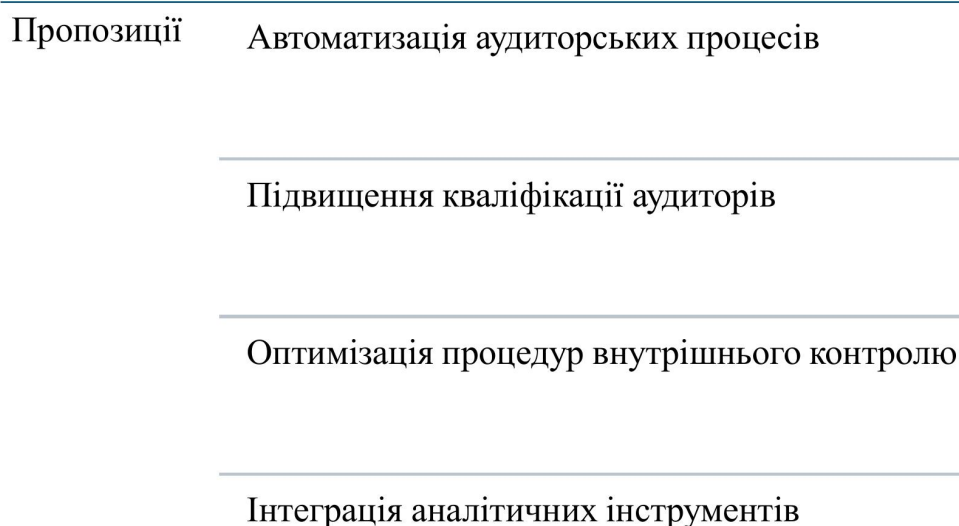

Рис. 3.4. Удосконалення організації та методики аудиту страхових платежів

Використання спеціалізованого програмного забезпечення для аналізу великих обсягів даних страхових платежів допомагає швидше та точніше виявляти помилки, пропуски та ризики. Автоматизовані системи забезпечують точність нарахувань і моніторинг платіжної дисципліни клієнтів у реальному часі. Для автоматизації аудиторських процесів існує кілька популярних програмних рішень, які допомагають аудиторам виконувати перевірки швидше, точніше і з більшою ефективністю. Ці програми забезпечують аналіз даних, моніторинг операцій, а також автоматичне генерування звітів і рекомендацій. Ось кілька найпоширеніших рішень (Рис.3.5):

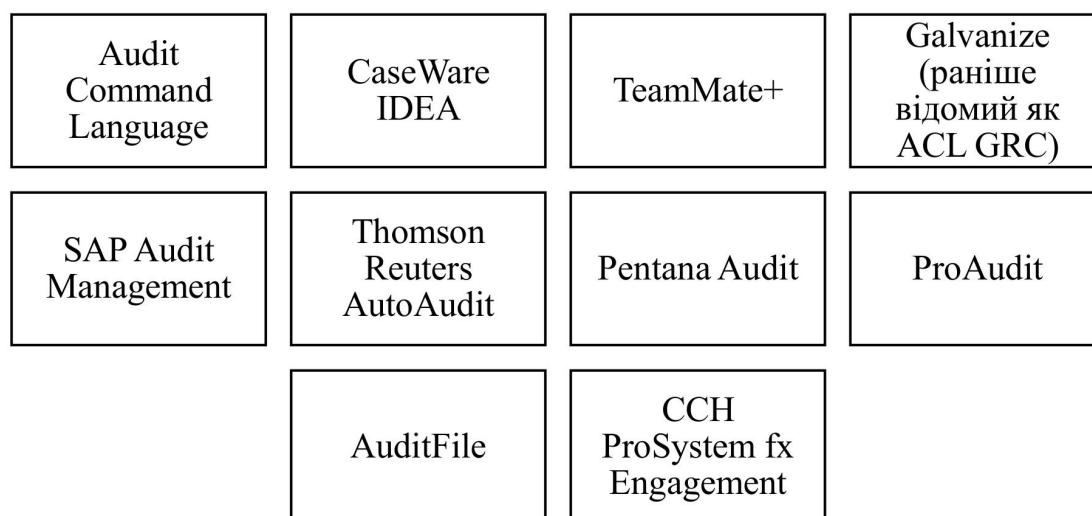

Рис. 3.5. Популярні програмні рішення для аудиту

Автоматизація аудиторських процесів з використанням таких програм дозволяє зменшити ризик людських помилок, підвищити ефективність аудиту страхових платежів і забезпечити відповідність нормативним вимогам. Ці рішення оптимізують роботу аудиторів, дозволяють глибше аналізувати фінансові дані та своєчасно виявляти потенційні ризики.

Сучасні страхові операції є складними, тому аудиторам необхідно постійно підвищувати свою кваліфікацію в питаннях міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS), управління ризиками та новітніх технологій обліку. Навчання з використання нових інструментів і технік аудиту покращує якість перевірок.

Вдосконалення системи внутрішнього контролю допомагає вчасно виявляти можливі ризики й недоліки в обліку страхових платежів. Посилення контролю за резервуванням та управлінням дебіторською заборгованістю сприяє зниженню ризиків неплатежів. Використання аналітичних методів для прогнозування ризиків і оцінки фінансової стійкості дозволяє аудиторам краще оцінювати стан компанії та забезпечувати стратегічні рекомендації для її покращення.

Удосконалення організації та методики аудиту страхових платежів дозволяє покращити контроль за фінансовими операціями, підвищити ефективність перевірок та забезпечити відповідність міжнародним стандартам. Це не лише підвищує довіру клієнтів та інвесторів, але й сприяє довгостроковій стабільності та конкурентоспроможності страхової компанії.

Висновки до розділу 3

Проведене дослідження теоретичних та практичних засад організації та методики аудиту страхових платежів дозволило зробити наступні висновки:

1. Теоретичні аспекти організації та методики обліку страхових платежів базуються на чітких принципах обліку доходів, розподілу страхових платежів і контролю за їхнім отриманням. Виконання цих підходів дозволяє страховим компаніям забезпечити фінансову стабільність, відповідати нормативним вимогам і знизити ризики, пов'язані з неплатоспроможністю клієнтів.

2. Методика проведення аудиту страхових платежів є комплексним процесом, що включає кілька важливих етапів: підготовку, планування, перевірку даних, оцінку облікових політик, аналіз фінансової звітності та підготовку висновків. Вона дозволяє оцінити правильність і достовірність обліку страхових платежів, відповідність міжнародним стандартам та вимогам регуляторів. Ключовими аспектами є тестування операцій, контроль платіжної дисципліни та резервування для покриття можливих ризиків. Виконання цієї методики сприяє підвищенню прозорості, фінансової стабільності компанії та довіри клієнтів.

3. Для автоматизації аудиторських процесів існує кілька популярних програмних рішень, які допомагають аудиторам виконувати перевірки швидше, точніше і з більшою ефективністю. Ці програми забезпечують аналіз даних, моніторинг операцій, а також автоматичне генерування звітів і рекомендацій. Автоматизація аудиторських процесів з використанням таких програм дозволяє зменшити ризик людських помилок, підвищити ефективність аудиту страхових платежів і забезпечити відповідність нормативним вимогам. Ці рішення оптимізують роботу аудиторів, дозволяють глибше аналізувати фінансові дані та своєчасно виявляти потенційні ризики.

4. Удосконалення організації та методики аудиту страхових платежів дозволяє покращити контроль за фінансовими операціями, підвищити ефективність перевірок та забезпечити відповідність міжнародним стандартам.

Це не лише підвищує довіру клієнтів та інвесторів, але й сприяє довгостроковій стабільності та конкурентоспроможності страхової компанії.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретичних та практичних аспектів організації та методики обліку і аудиту страхових платежів дозволило зробити наступні висновки:

1. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту діяльності страхових організацій в Україні базується на комплексній системі законодавчих актів, стандартів та вимог, що забезпечують прозорість і надійність фінансової звітності страхових компаній. Ключову роль у цьому регулюванні відіграють Закони України «Про страхування», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», які визначають основні засади функціонування страховиків, вимоги до обліку та проведення аудиту.

2. Регулятором ринку страхування в Україні є Національний банк України (НБУ), який здійснює нагляд, контролює платоспроможність страховиків та впроваджує нормативні акти, що стосуються обліку та аудиту страхових організацій. Важливим є також обов'язковий аудит страхових компаній, що має проводитися за Міжнародними стандартами аудиту (ISA), що гарантує якість перевірки та достовірність фінансових даних.

3. Основні аспекти діяльності СГ «ТАС» в Україні охоплюють широкий спектр страхових послуг, включаючи автострахування, майнове та медичне страхування, туристичне страхування і корпоративні рішення. Компанія демонструє стабільне фінансове зростання та дотримується всіх нормативних вимог, що забезпечує її надійність на ринку. Впровадження цифрових технологій і онлайн-страхування підвищує зручність для клієнтів, а соціальна відповідальність та партнерські відносини зміцнюють її позиції як лідера галузі.

4. За підсумками 2023 року Страхова група «ТАС» встановила черговий рекорд в продажах: обсяг премій, залучених страховиком, перевищив 3,5 млрд грн. Загалом за 2023 рік СГ «ТАС» зібрала за укладеними договорами страхування 3539,92 млн грн платежів – на 45,5% більше, ніж за 2022-й. Так, обсяги продажів КАСКО зросли на 41%: за договорами страхування наземного транспорту СГ «ТАС» торік залучила 723,23 млн грн платежів, що становить

20,43% від сукупної суми премій компанії за звітний період. В свою чергу, за обов'язковою «автоцивілкою» СГ «ТАС» зібрала за 2023 рік 1149,84 млн грн платежів, що становить 32,48% від загального обсягу премій за рік та на 35,8% перевищує відповідний показник за 2022-й. На 78,2% – зросли продажі «Зеленої картки»: за вказаними полісами СГ «ТАС» впродовж року залучила 856,74 млн грн страхових премій, що дорівнює 24,2% від загальної суми платежів компанії за рік.

5. Організація та методика обліку страхових платежів передбачає комплексний підхід, що поєднує теоретичні знання з практичними навичками ведення обліку. Теоретичні аспекти визначають основи облікових процедур, а практичні реалізують їх на рівні конкретних операцій. Правильна організація обліку страхових платежів забезпечує прозорість фінансової звітності страхової компанії, її надійність та стабільність на ринку.

6. Методика обліку страхових платежів передбачає чітке документальне оформлення, правильне визнання доходів та контроль за своєчасністю надходжень. Страхові платежі обліковуються пропорційно до строку дії договору страхування, а у випадку повернення платежів – здійснюється коригування доходів. Важливими аспектами є дотримання стандартів бухгалтерського обліку, забезпечення прозорості фінансової звітності та ефективний внутрішній контроль.

7. Формування інтегрованої звітності страхової компанії має важливе значення, оскільки дозволяє забезпечити більш комплексне та прозоре відображення діяльності компанії. Окрім фінансових показників, інтегрована звітність включає інформацію про сталий розвиток, соціальну відповідальність та екологічні аспекти. Це підвищує довіру з боку стейкхолдерів, покращує ділову репутацію і конкурентоспроможність компанії на ринку.

8. Удосконалення обліку страхових платежів шляхом впровадження автоматизованих програмних рішень дозволить підвищити точність і ефективність фінансових процесів у страхових компаніях. Автоматизація сприятиме своєчасному обліку платежів, зменшенню ризиків, поліпшенню

управління дебіторською заборгованістю та забезпеченню відповідності міжнародним стандартам. Це підвищить прозорість, довіру клієнтів і конкурентоспроможність компанії на ринку.

9. Теоретичні аспекти організації та методики обліку страхових платежів базуються на чітких принципах обліку доходів, розподілу страхових платежів і контролю за їхнім отриманням. Виконання цих підходів дозволяє страховим компаніям забезпечити фінансову стабільність, відповідати нормативним вимогам і знизити ризики, пов'язані з неплатоспроможністю клієнтів.

10. Методика проведення аудиту страхових платежів є комплексним процесом, що включає кілька важливих етапів: підготовку, планування, перевірку даних, оцінку облікових політик, аналіз фінансової звітності та підготовку висновків. Вона дозволяє оцінити правильність і достовірність обліку страхових платежів, відповідність міжнародним стандартам та вимогам регуляторів. Ключовими аспектами є тестування операцій, контроль платіжної дисципліни та резервування для покриття можливих ризиків. Виконання цієї методики сприяє підвищенню прозорості, фінансової стабільності компанії та довіри клієнтів.

11. Для автоматизації аудиторських процесів існує кілька популярних програмних рішень, які допомагають аудиторам виконувати перевірки швидше, точніше і з більшою ефективністю. Ці програми забезпечують аналіз даних, моніторинг операцій, а також автоматичне генерування звітів і рекомендацій. Автоматизація аудиторських процесів з використанням таких програм дозволяє зменшити ризик людських помилок, підвищити ефективність аудиту страхових платежів і забезпечити відповідність нормативним вимогам. Ці рішення оптимізують роботу аудиторів, дозволяють глибше аналізувати фінансові дані та своєчасно виявляти потенційні ризики.

12. Удосконалення організації та методики аудиту страхових платежів дозволяє покращити контроль за фінансовими операціями, підвищити ефективність перевірок та забезпечити відповідність міжнародним стандартам.

Це не лише підвищує довіру клієнтів та інвесторів, але й сприяє довгостроковій стабільності та конкурентоспроможності страхової компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белгородцева, М. О. Бухгалтерський облік фінансових результатів у страхових компаніях: організація і методика. 2011. PhD Thesis. МО Белгородцева.
2. Греджева, Т. В. Особливості формування та обліку страхових платежів. Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси, 2012, 9 (1): 281-286.
3. Потійко, С. В. Облік операцій зі страхування на сільськогосподарських підприємствах: проблеми та перспективи вирішення. Міжнародний науковий журнал Інтернаука. Серія: Економічні науки, 2018, 2: 13-17.
4. Буханець Д. Г. Облік та звітність в страхових компаніях (методологічні та організаційні аспекти). 2000. PhD Thesis. ступеня канд. екон. наук.; спец. 08.06. 04. "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит"/ДГ Буханець.– Київ, 2000. 20с.
5. Дідоренко, Тетяна; Белова, Ірина. Методика обліку витрат і доходів зі страхування майна на сільськогосподарських підприємствах. Молодий вчений, 2018, 5 (57): 699-703.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення: 03.10.2024).
7. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2258-19> (дата звернення: 03.10.2024).
8. Міжнародний стандарт фінансової звітності 4 (МСФЗ 4). Страхові контракти : Стандарт; IASB від 01.01.2012 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_008 (дата звернення: 04.10.2024)

9. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" : Наказ; Мінфін України від 25.02.2000 № 39 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0161-00> (дата звернення: 04.10.2024)

10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ; Мінфін України від 07.02.2013 № 73 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13> (дата звернення: 04.10.2024)

11. Міжнародні стандарти аудиту. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1_%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf (дата звернення: 04.10.2024)

12. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 04.10.2024)

13. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1953-20> (дата звернення: 04.10.2024)

14. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 № 1961-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1961-15> (дата звернення: 04.10.2024)

15. Про затвердження Положення про порядок розкриття інформації небанківськими фінансовими установами : Постанова Національного банку України; Положення від 05.11.2021 № 114 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0114500-21> (дата звернення: 04.10.2024)

16. Про затвердження Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою :

Постанова Національного банку України; Положення, Перелік від 20.10.2021 № 108 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0108500-21> (дата звернення: 04.10.2024)

17. Про затвердження Положення про вимоги до структури власності надавачів фінансових послуг : Постанова Національного банку України; Положення, Форма типового документа, Повідомлення, Перелік від 14.04.2021 № 30 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0030500-21> (дата звернення: 04.10.2024).

18. Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу : Постанова Національного банку України; Положення, Порядок, Заходи, Критерії, Лист, Повідомлення, Форма типового документа від 28.07.2020 № 107 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0107500-20> (дата звернення: 04.10.2024)

19. Про затвердження Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Розпорядження; Держфінпослуг від 27.10.2011 № 673 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1483-11> (дата звернення: 04.10.2024)

20. Про затвердження Положення про порядок обліку страховиком договорів, пов'язаних зі здійсненням діяльності із страхування, та вимоги до захисту інформації страховика : Постанова Національного банку України; Положення, Перелік від 29.12.2023 № 204 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0204500-23> (дата звернення: 04.10.2024)

21. Про затвердження Положення про порядок та умови укладення договору страхування відповідальності суб'єкта аудиторської діяльності перед третіми особами : Постанова Національного банку України; Положення від 20.12.2023 № 168 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада

України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0168500-23> (дата звернення: 04.10.2024)

22. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1909-20> (дата звернення: 04.10.2024)

23. Сайт СГ «ТАС»
<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fsgtas.ua%2Fnews%2Fobsi-ag-plateziv-sg-tas-za-2023-rik-perevishhiv-35-mlrd-grn%2F&psig=AOvVaw1xPti35yvgGX25xAdodthZ&ust=1728121911688000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBcQjhxqFwoTCODCgvi59IgDFQAAAAAdAAAAABAЕ>

24. МСФЗ 17 «Страхові контракти». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS17_ukr_2022.pdf (дата звернення: 04.10.2024)

25. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ; Мінфін України від 09.12.2011 № 1591 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1557-11> (дата звернення: 04.10.2024).

26. Цицюра Х.Є. Облік і аудит розрахунків зі страхування. 2020. PhD Thesis.

27. Кривицька, О. Р. Аудиторські технології в аналізі діяльності компаній зі страхування життя.«. Економічні студії, 2019, 2.24: 103-109.

28. Кондратенко Д. В. Європейський досвід страхування відповідальності аудиторів. Економічний простір, 2017, 120: 101-109.

29. Кривошлик, Т. Д. Сучасний стан страхування майна громадян в Україні. Фінанси, облік і аудит, 2012, 19: 97-105.

30. Бержанір І. А. Аудит в Україні: проблеми та перспективи розвитку. 2019. PhD Thesis. Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Туган-Барановського.